משנה · אחרונים · עיקר תוספות יום טוב · סדר מועד

עיקר תוספות יום טוב על משנה חגיגה

רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עיקר תוספות יום טוב על משנה חגיגה

רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עיקר-תוספות-יום-טוב-על-משנה-חגיגה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ד 4
משנה ה 4
משנה ו 5
משנה ז 5
משנה ח 5
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ב 6
משנה ד 6
משנה ה 7
משנה ו 7
משנה ז 7
פרק ג 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ד 8
משנה ה 9
משנה ו 9
משנה ז 9
משנה ח 10

פרק א

משנה א

א בְּפָרָשַׁת הַקְהֵל. וְיַלְפִּינַן רְאִיָּה רְאִיָּה. וּמַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי חֵרֵשׁ סְתָם, וְהָתְנַן בְּפֶרֶק קַמָּא דִּתְרוּמוֹת מִשְׁנָה ב' חֵרֵשׁ שֶׁדִּבְּרוּ כוּ' אֵינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר, אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא דְּמַתְנִיתִין חַסּוֹרֵי מִחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי כוּ':

ב וּרְבוּתָא נָקַט, דְּלֹא מִבַּעְיָא מֵעִירוֹ דְּלֹא מָצֵי סָלֵיק לְעֲזָרָה, וְהוּא הַדִּין נַמִּי אִם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת מֵעִירוֹ לִירוּשָׁלַיִם. תּוֹסָפוֹת.:

ג וּבַגְּמָרָא, שֶׁנֶּאֱמַר יֵרָאֶה יִרְאֶה כְּדֶרֶךְ שֶׁבָּא לֵרָאוֹת (לִפְנֵי הַמָּקוֹם) בְּשִׁנֵּי עֵינָיו שֶׁל מָקוֹם, כָּךְ בָּא לִרְאוֹת (הַמָּקוֹם) בִּשְׁתֵּי עֵינָיו:

משנה ב

ד דְּנֶאֱמַר חֲגִיגָה לְהֶדְיוֹט וְנֶאֱמַר רְאִיָּה לְגָבוֹהַּ מַה חֲגִיגָה הֶאָמוּר לַהֶדְיוֹט בְּרָאוּי לוֹ אַף רְאִיָּה הָאֲמוּרָה לַגָּבוֹהַּ בְּרָאוּי לוֹ. גְּמָרָא דַּף ז':

ה מַשְׁמַע שֶׁאַתֶּם תֵּהָנוּ מִמֶּנּוּ. וּמְנָלָן דְּקַרְבַּן בְּהֵמָה הוּא, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י דִּכְתִיב [שְׁמוֹת כג] לֹא יָלִין חֵלֶב חַגִּי עַד בֹּקֶר, בְּמִידֵי דְּאִית לֵיהּ חֵלֶב הַקָּרֵב לְגָבוֹהַּ:

ו פְּסוּק זֶה אֵינוֹ כָּתוּב בְּחָג אֶלָּא גַּבֵּי הַר עֵיבָל, וּמִשָּׁם יָלְפִינַן דְּסָתָם שִׂמְחָה הָוֵי בִּזְבִיחַת שְׁלָמִים, וּמִינַּהּ דְּוִשְׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ הַיְנוּ בִּזְבִיחַת שְׁלָמִים. תּוֹסָפוֹת:

ז וְהַאי קְרָא בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּתִיב. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּיָלִיף מִמַּעֲשֵׂר. תּוֹסָפוֹת:

משנה ג

ח דְּרִשּׁוּת הִיא וְלֹא חוֹבָה:

ט אֲבָל בְּעוֹלַת רְאִיָּה לֹא תְנַן מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּלָמָּה טוֹפְלָה, יָבִיא מָעָה כֶּסֶף. רַשִׁ"י:

משנה ד

י **בִּנְדָרִים כוּ'**. שֶׁהִתְנַדְּבוּ כָּל הַשָּׁנָה, וּכְשֶׁעוֹלִין לִירוּשָׁלַיִם בָּרֶגֶל מְבִיאִין אוֹתָן וּמַקְרִיבִין אֲמוּרֵיהֶן וְהַבָּשָׂר נֶאֱכָל לַבַּעֲלִים, יוֹצְאִין בָּהֶן מִשּׁוּם שִׂמְחָה אִם יֵשׁ בָּהֶן בָּשָׂר לַשַּׁבָּע. וּמִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמִתְנֵי סֵיפָא וְהַכֹּהֲנִים בַּחַטָּאוֹת כוּ' נָקַט בָּרִישָׁא יִשְׂרָאֵל. רַשִׁ"י:

משנה ה

יא **אוֹכְלִים**. שֵׁם הַתֹּאַר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַרְתְּ [יְשַׁעְיָה נה] וְנָתַן זֶרַע לַזּוֹרֵעַ וְלֶחֶם לָאוֹכֵל:

יב בַּגְּמָרָא, הָא לֵית לֵיהּ, וְקָאָמַר דְּטוֹפֵל מְעוֹת חֻלִּין לִמְעוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּמֵבִיא פַּר גָּדוֹל, דְּלֹא בָּעִינַן אֶלָּא שֶׁתְּהֵא שְׁעוּר דְּמֵי אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה מֵהַחֻלִּין:

יג **וְעוֹלוֹת**. רְאִיָּה. רַשִׁ"י:

יד **עוֹלוֹת מְרֻבּוֹת**. דִּכְתִיב אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ. רַשִׁ"י:

משנה ו

טו אֲבָל שַׂלְמֵי שִׂמְחָה כָּל הַיָּמִים חַיָּבִים בְּשִׂמְחָה, וּלְפִיכָךְ לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר בָּהֶם שֶׁהֵם תַּשְׁלוּמֵי הָרִאשׁוֹן:

טז **כָּל הָרֶגֶל**. בַּגְּמָרָא לְמָדוּהוּ מִקְּרָא:

יז דְּאוֹתוֹ יוֹם רִאשׁוֹן עֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב עִקָּר וְהַשְּׁאָר תַּשְׁלוּמִין לוֹ:

יח **הָאַחֲרוֹן**. בַּגְּמָרָא לְמָדוּהוּ מִקְּרָא:

משנה ז

יט **אֵיזֶהוּ כוּ'**. דִּדְרָשָׁא דִּלְעֵיל מִסֵּיפֵיהּ דִּקְרָא נַפְקָא לֵיהּ, דְּכֵיוָן שֶׁיָּשַׁב וּבָטַל מִמִּצְוֹת עֲשֵׂה שַׁיָּךְ בֵּיהּ חֶסְרוֹן וְלֹא מְעֻוָּת, וְלָאו לְאַפְלוּגֵי אָתָא:

כ אֲבָל שְׁאָר עֲבֵרוֹת רוֹצֵחַ וְגוֹזֵל (נִרְאֶה לִי שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר וַעֲבוֹדָה זָרָה, תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב) אֵין עֵדָיו לְפָנָיו. תּוֹסָפוֹת:

משנה ח

כא שָׁמַּדְרְשׁוּ לֹא יַחַל, הוּא אֵינוֹ מַחֵל אֲבָל אֲחֵרִים מַיְחִלִּין לוֹ. גְּמָרָא:

כב בַּגְּמָרָא, מִכְתָּב כְּתִיבִי, צְרִיכֵי לְהָא דְּאָמְרִינַן מְלֹאכֶת מַחֲשֶׁבֶת אָסְרָה תּוֹרָה לֹא כְּתִיבָא בְּשַׁבָּת אֶלָּא בַּמִּשְׁכָּן כְּתִיב, וּמִדְּסָמִיךְ פָּרָשַׁת שַׁבָּת לְפָרָשַׁת מִשְׁכָּן אָנוּ לְמֵדִין. וַחֲגִיגוֹת, דְּהָא דְּיָלְפִינַן מֵחֵלֶב חַגִּי דְּדָווְקָא בְּהֵמָה אִיכָּא לְמִדְחֵי דִּלְלָאו תַּנְיָין אָתֵי לַקָּרְבָּנוֹת הַבָּאִין בָּחָג כוּ' וְחַגֹּתָם נִפְרָשׁ מִלְּשׁוֹן מָחוֹל כְּמוֹ יָחוּגוּ וְיָנוּעוּ [תְּהִלִּים קז], אֶלָּא אָתְיָא מִדָּבָר מִדָּבָר כוּ', וְכֵיוָן דְּמִדִּבְרֵי קַבָּלָה יָלִיף הֲוֵי כַּהֲרָרִים כוּ'. מְעִילוֹת, דִּתְנַן נִזְכַּר בַּעַל הַבַּיִת וְלֹא נִזְכַּר שָׁלִיחַ שָׁלִיחַ מָעַל, וְאַף עַל גַּב דְּלֹא הֲוֵי לֵיהּ לְמֵידַע וְקָרוֹב לְאָנֹס. גְּמָרָא:

כג **הַדִּינִין כוּ'**. לְכִדְתַנְיָא נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ [שְׁמוֹת כא], מָמוֹן. וְיָלִיף לַהּ נְתִינָה נְתִינָה מִדְּמֵי וְלָדוֹת. גְּמָרָא:

כד **וְהָעֲבוֹדוֹת**. לְהוֹלְכַת הַדָּם, דְּאַף עַל גַּב שֶׁהִיא עֲבוֹדָה שֶׁאֶפְשָׁר לְבַטְּלָהּ שֶׁיִּשְׁחַט בְּצַד הַמִּזְבֵּחַ וְזוֹרֵק, אֲפִלּוּ הָכִי דִּין עֲבוֹדָה יֵשׁ לָהּ לְפִגּוּל כוּ', וְיָלְפִינַן מִדִּכְתִיב וְהִקְרִיבוּ וְזוֹ קַבָּלָה כוּ', וְאַפְקֵיהּ בִּלְשׁוֹן הוֹלְכָה לוֹמַר לְךָ דְּהוֹלְכָה עֲבוֹדָה הִיא. גְּמָרָא:

כה **הַטְּהֳרוֹת**. דִּתְנַיָא וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ כוּ' [וַיִּקְרָא יד], מַיִם שֶׁכָּל גּוּפוֹ עוֹלֶה בָּהֶן כוּ':

כו **וְהַטֻּמְאוֹת**. לְכֻעֲדָשָׁה מִן הַשֶּׁרֶץ, וְיָלִיף דִּכְתִיב [שָׁם יא] הַנּוֹגֵעַ בָּהֶם וְגוֹ' מֵהֶם כוּ', עַד שֶׁנָּגַע בְּמִקְצָתוֹ שֶׁהוּא כְּכֻלּוֹ כוּ'. גְּמָרָא. וְעַיֵּן רֵישׁ פֶּרֶק ז' דְּנִדָּה:

כז **וַעֲרָיוֹת**. לְבִתּוֹ מֵאֲנוּסָתוֹ לֹא כְּתִיבָא, וְאָתְיָא הֵנָּה הֵנָּה, זִמָּה זִמָּה. גְּמָרָא:

פרק ב

משנה א

א **בְּשָׁלשָׁה**. לְשׁוֹן הָרַ"ב לִשְׁלשָׁה. וְהָכִי מְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא, דְּאִם לֹא כֵּן הֵיכִי קָאָמַר וְלֹא בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד, וְכֵיוָן שֶׁהוּא יָחִידִי וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מֵרַב הֶרֵי הוּא מֵבִין מִדַּעְתּוֹ וַאֲפִלּוּ הָכִי אָמַרְתְּ לֹא, וְהָדַר קָאָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין כוּ':

ב וְהַתּוֹסָפוֹת פֵּרְשׁוּ שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת הַיּוֹצֵא מִבְּרֵאשִׁית וּמִפָּסוּק שֶׁלְּאַחֲרָיו. וְאֵין סָפֵק אֶצְלִי שֶׁהַמְכֻוָּן מַה שֶּׁאָסְרוּ מִלְּלַמְּדוֹ הוּא עַל כֹּחַ פְּעֻלָּתוֹ וּמַעֲשֶׂה שֶׁעָל יְדוֹ נַעֲשָׂה. דְּאִלּוּ יְדִיעַת אוֹתִיּוֹתָיו וּמִלּוֹתָיו בִּלְבַד, הֲרֵי נוֹדַע, וְחָלִילָה לַמְחַבְּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהָיוּ כּוֹתְבִין אוֹתוֹ וּמְפַרְסְמִין אוֹתוֹ אִלּוּ הָיָה זֶה בִּכְלַל הָאִסּוּר, אֶלָּא הָאִסּוּר הוּא עַל יְדִיעַת הַפְּעֻלָּה וְהַמַּעֲשֶׂה, וּמֵעַכְשָׁיו יְפָרְשׁוּ בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁבִּבְרֵאשִׁית וְשֶׁבַּמֶּרְכָּבָה בְּעִנְיָן אֶחָד:

משנה ב

ג **בֵּית דִּין**. אַף עַל גַּב דְּהִלֵּל נָשִׂיא, הוֹאִיל וְשַׁמַּאי נִכְנַס בְּמָקוֹם מְנַחֵם, אֵין לִטְעוֹת בּוֹ, דְּמָנַחֵם הַשֵּׁנִי שֶׁבַּזּוּג, הֲרֵי שֶׁהָיָה אַב בֵּית דִּין. תּוֹסָפוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסָפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

ד כִּדְכָתַב בְּמִשְׁנָה ו' פֶּרֶק קַמָּא. וְאַחַר הַשַּׁבָּת דִּתְנַן, לְפִי שֶׁכָּל שֶׁנּוּכַל לְהַקְדִּים זְמַן הַתַּשְׁלוּמִין מַקְדִּימִין, וְלֹא חָיְשִׁינַן מִשּׁוּם צְדוּקִים. תּוֹסָפוֹת:

ה גְּמָרָא. כְּלוֹמַר וְלֹא קַשְׁיָא דְּהָא אִפְּלִיגוּ בָּהּ חַדָּא זִימְנָא. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י דְּקָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא אָמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁאַתָּה מִתְיָאֵשׁ מֵהֶן אַתָּה בָּא לִפְשׁוֹעַ שֶׁלֹּא תַּקְרִיבוּ עוֹד, וְאִי אַשְׁמוֹעִינַן בְּהָא, בְּהָא קָאָמְרֵי בֵּית הִלֵּל כוּ'. גְּמָרָא:

ו **אַחַר הַשַּׁבָּת**. דְּעוֹלַת רְאִיָּה אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, וְכָל שֶׁכֵּן שַׁלְמֵי חֲגִיגָה. וְצָרִיךְ טַעַם לָמָּה. וּבְשִׁלְמָא שַׁלְמֵי חֲגִיגָה יָלְפִינַן מִקְּרָא, אֶלָּא עוֹלַת רְאִיָּה מַאי טַעֲמָא לֹא, וּמַאי שְׁנָא מִמּוּסְפֵי יוֹם טוֹב דְּהָכִי נַמִּי קָבוּעַ לָהֶם זְמַן כוּ'. וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב (לְפִי גִּרְסָתוֹ) דְּלֹא דָּמְיָ לְמוּסְפֵי, דְּאִם אֵינוֹ חוֹגֵג הַיּוֹם חוֹגֵג לְמָחָר כוּ'. וּמֵיהוּ לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת נִרְאֶה לִי דְּטַעֲמָא מִשּׁוּם דְּכָל עִצְמָהּ שֶׁל רְאִיָּה שֶׁהוּא קָרְבַּן עוֹלָה בַּמֶּה מָצִינוּ מֵחֲגִיגָה יָלְפִינַן לַהּ, הִלְכָךְ כַּחֲגִיגָה הִיא:

ז כְּלוֹמַר בְּבֵיתוֹ וּבַשּׁוּק. וְהַתּוֹסָפוֹת הִקְשׁוּ דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר בְּכֵלִים נָאִים, מַאי בְּכֵלָיו. וְעוֹד מַאי אִרְיָא כֹּהֵן גָּדוֹל, אֲפִלּוּ שְׁאָר אָדָם נַמִּי. וּפֵרְשׁוּ דְּאַבְּגְדֵי כְּהֻנָּה גְּדוֹלָה קָאָמַר דְּלֹא הָיָה מִתְלַבֵּשׁ, וְהֵבִיאוּ רְאָיָה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי:

ח וַאֲנַן סְבִירָא לָן שֶׁהַפָּסוּק קָרָא יוֹם טוֹב שַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁקָּרְאוֹ כֻּלָּם שַׁבְּתוֹת ה'. הָרַמְבַּ"ם. וּמַה שֶּׁהִכְרִיחַ קַבָּלַת רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל תִּמְצָא בְּמִשְׁנָה ג' פֶּרֶק י' דִּמְנָחוֹת:

משנה ה

ט **לְחֻלִּין כּוּ'**. וְהָא כִּדְאִיתָא וְהָא כִּדְאִיתָא, דְּהָתָנַן בְּרֵישׁ פֶּרֶק ב' דְּבִכּוּרִים דִּרְחִיצַת יָדַיִם בִּתְרוּמָה, מַה שָּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר וְכָל שֶׁכֵּן חֻלִּין. אֶלָּא תְּרוּמָה בִּנְגִיעָה, וְהָכָא לְמַעֲשֵׂר וְחֻלִּין דַּוְקָא בַּאֲכִילָה. עוֹד פֵּרְשׁוּ בַּגְּמָרָא דְּאִידֵי וְאִידֵי בַּאֲכִילָה, הָא בַּאֲכִילָה דְּנַהֲמָא הָא בַּאֲכִילָה דְּפֵירֵי:

משנה ו

י **לֹא טָבַל**. דַּוְקָא בִּטְבִילָה בָּעִינַן כַּוָּנָה לְמַעֲשֵׂר וְכָל שֶׁכֵּן לִתְרוּמָה, אֲבָל בִּנְטִילַת יָדַיִם כִּי נָטַיל לְחֻלִּין שׁוּב אֵינוֹ פּוֹסֵל בִּתְרוּמָה. דְּאִי לֹא תֵּימָא הָכִי אֵין לְךָ אָדָם אַף חָבֵר אוֹכֵל חֻלִּין בְּטָהֳרָה שֶׁלֹּא יְטַמֵּא מַשְׁקִין. תּוֹסָפוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסָפוֹת יוֹם טוֹב:

יא וְהָא אָתָא לְאַשְׁמְעִינַן. דְּאִי לְגוּפֵיהּ לֹא אִיצְטְרִיךְ, דְּהָא בָּרֵישָׁא תְּנַן דַּאֲפִלּוּ הֶחְזֵק לְחֻלִּין אָסוּר לְמַעֲשֵׂר. וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּאִי מֵרֵישָׁא הֲוָה אָמִינָא דְּטִפֵּי עְדִיף לֹא הֶחְזֵק כְּלָל לְמַעֲשֵׂר מֵהֶחְזֵק לְחֻלִּין, דְּהָא עָקַר דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי מִמַּעֲשֵׂר. תּוֹסָפוֹת:

משנה ז

יב דְּאִלּוּ עַם הָאָרֶץ עַצְמוֹ אֵינוֹ עוֹשֶׂה מִדְרָס. וְטַעֲמָא דְּאֵין רֹב הַצִּבּוּר יְכוֹלִין לַעֲמֹד בְּגֶזֶרָה זוֹ, דְּלֹא יִמָּצֵא לְעוֹלָם אָדָם מַעֲבִיר חָבִית מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, מַה שָּׁאֵין כֵּן רַקּוֹ דְּעַם הָאָרֶץ דְּיכוֹלִין לְהִזָּהֵר. וּמַהַאי טַעֲמָא אָתֵי שַׁפִּיר דְּקָתָנֵי בִּגְדֵי עַם הָאָרֶץ וְלֹא קָתָנֵי דְּעַם הָאָרֶץ עַצְמוֹ כְּזָב, וְכֵן בְּכוּלְּהוּ דַּוְקָא בְּגָדִים, אֲבָל אִינָהוּ לֹא. תּוֹסָפוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסָפוֹת יוֹם טוֹב:

יג וְיָשִׁים אוֹתָם חֻלִּין כְּאִלּוּ הֵם בְּשַׂר חַטָּאת אוֹ אָשָׁם. אֲבָל אוֹכֵל חֻלִּין בְּטָהֳרָה לֹא יִשְׁמֹר אֶלָּא מִכָּל דָּבָר שֶׁיְּטַמֵּא הַחֻלִּין, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ אוֹתָם הַחֻלִּין טְהוֹרִים. הָרַמְבַּ"ם:

פרק ג

משנה א

א **לֹא כּוּ'**. לְפִי שֶׁמְּפֹרָשׁ בּוֹ הַרְבֵּה דִּינִים בֵּינֵיהֶם נָקַט הַאי לִישָׁנָא. תּוֹסָפוֹת:

ב **מַתִּיר**. דְּאִי מֵרֵישָׁא הֲוָה אָמִינָא דַּוְקָא כְּבָדוֹ שֶׁל כְּלִי כוּ'. וְאִי מִסֵּיפָא הֲוָה אָמִינָא דַּוְקָא קֶשֶׁר דְּמַיָּא מְהַדֵּק לֵיהּ, אֲבָל רֵישָׁא מַיָּא מְקָפֵי לְמָנָא וּמַגְבִּיהִין אוֹתוֹ. גְּמָרָא:

ג **קוֹשֵׁר**. לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בִּכְלִי שֶׁהוּא מְפֻצָּל וְלוּחוֹתָיו וְקִירוֹתָיו מְקֻשָּׁרוֹת כְּגוֹן מִטָּה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ:

משנה ב

ד דְּאִז נוֹתְנִין לֵב עֲלֵיהֶן לְשָׁמְרָן בְּטָהֳרָה, וּלְהָכִי לֹא תְּנֵי נַעֲשִׂים אֶלָּא נִגְמָרִים. תּוֹסָפוֹת:

ה **טְבִילָה**. וְלֹא הַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ:

ו כֵּן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם. וְהָרַאֲבָ"ד הִשִּׂיג דִּבְלֹא נִגְיעָה מַה יַּעֲשֶׂה הַמַּשְׁקֶה. וְהַכֶּסֶף מִשְׁנֶה מְיַשֵּׁב דְּכָל הָנֵי מַעֲלוֹת דְּרַבָּנָן אָמְרִינַן דְּכֵיוָן דְּעַל יְדֵי מַשְׁקֶה מְטַמְּאָה אֶת הַיָּד טֻמְאָה גְּמוּרָה לְכָל דָּבָר, גָּזְרוּ בַּקֹּדֶשׁ לְמַעֲלָתוֹ גַּם בִּלְתִּי נְגִיעָה:

ז **שֶׁהַיָּד כו'**. לַאֲתוֹיֵי אִם נָגַע יָד חֲבֵרוֹ. גְּמָרָא:

משנה ג

ח וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהֵן פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ וְאֵינָן מְקַבְּלִין טֻמְאָה, וְכֵן פֵּרְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת. וְקָשֶׁה דְּלֹא מָצִינוּ שֶׁהַיָּדִים יְטַמְּאוּ לַכֵּלִים, אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקַט. וּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בְּמֶלְקֶחַיִם וְדוֹמֵיהֶן:

ט וְהִסִּיחוּ דַּעְתָּן, וְשָׁמָא נִטְמְאוּ וְהֵם לֹא יָדְעוּ. הָרַמְבַּ"ם:

י וְכֵן פֵּרֵשׁ הָרַמְבַּ"ם. טַעֲמָם מִדְּרֵישׁ פֶּרֶק י"ב דִּזְבָחִים תְּנַן הָאוֹנֵן נוֹגֵעַ. אֲבָל שָׁם פֵּרְשׁוּ וְהוּא שֶׁטָּבַל וְלֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ, וְאִם כֵּן שָׁוִים הֵם. וְהָרַמְבַּ"ם בְּחִבּוּרוֹ פֵּרֵשׁ דִּבְשִׁנֵּיהֶם הַנְּגִיעָה מֻתָּר, וְכֵן מַשְׁמַע שָׁם בַּגְּמָרָא. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

יא וְאִם תֹּאמַר וְיָבִיא עַל יְדֵי שִׁדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל כִּדְאָמְרִינַן פֶּרֶק ג' דְּעֵרוּבִין מִשְׁנָה א', אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא דְּהַאי תַּנָּא סָבַר אוֹהֶל זָרוּק לֹא שְׁמֵיהּ אוֹהֶל, שָׁמְעִינַן מֵהָכָא דְּלְמַאן דְּאָמַר שְׁמֵיהּ אוֹהֶל הַיְנוּ אֲפִלּוּ בְּמְהַלֶּכֶת. תּוֹסְפוֹת. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יב **נֶאֱמָנִים כו'**. אִם הִקְדִּישׁוּ לַמִּזְבֵּחַ בְּשִׁעַת הַבָּצִיר, כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה נֶאֱמָנִים בִּשְׁמִירָה. רַשִׁ"י. דְּאִי בְּלֹא הִקְדִּישׁוּ בְּשִׁעַת הַבָּצִיר הָוֶה לֵיהּ חֻלִּין וְנִטְמֵאת בְּטֻמְאַת עַם הָאָרֶץ, וְכִי מְשׁוּם דְּאַקְדְּשֵׁהּ פָּקַע לֵיהּ טֻמְאָה מִנַּיהּ. אִי נַמִּי מָצִינוּ לְמֵימַר אֲפִלּוּ בְּיִחֵד חֻלִּין לִנְסָכִים, וּמֵאֵימַת קֹדֶשׁ אָמְרִינַן מֵעִקָּרָא הָיָה נִזְהָר לְשָׁמְרוֹ, וְכִבְסָמוּךְ גַּבֵּי מַנִּיחָהּ לַגַּת הַבָּאָה. תּוֹסְפוֹת:

יג אֲבָל אַחַר כָּךְ נִשְׁתַּלְּחוּ בְּנֵי אָדָם וּפָשְׁעוּ בַּטָּהֳרָה, וּמִפְּנֵי שֶׁהֵן מְקֻלִּין בַּתְּרוּמָה אֵין שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ שְׁמוּר גָּמוּר. הָרַמְבַּ"ם:

יד וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מִשֶּׁל אֶשְׁתְּקַד, שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶם טֻמְאָה בִּשְׁעַת הַגִּתּוֹת וְהַבַּדִּים. הָרַמְבַּ"ם:

טו דְּגַנַּאי הוּא לַמִּזְבֵּחַ שֶׁתְּהֵא הַתְּרוּמָה הַמְחֻבֶּרֶת לוֹ בְּחֶזְקַת טֻמְאָה וְהַקֹּדֶשׁ יִקְרַב לַמִּזְבֵּחַ. רַשִׁ"י:

טז פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל תְּרוּמָתָן בִּשְׁעַת הַגִּתּוֹת, מִפְּנֵי הֶפְסֵד כֹּהֲנִים חֲבֵרִים דְּנִמְצֵאתָ מַפְסִידָן מֵרֹב תְּרוּמוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל הַקַּנְקַנִּים לֹא הֶאֱמִינוּם, וְאֵין הַכֹּהֲנִים

חֲבֵרִים מְקַבְּלִין מֵהֶן הַקַּנְקַנִּים עִם הַתְּרוּמָה, אֲבָל מְעָרִין אוֹתָן לִכְלֵיהֶן. וְדָכְוָתָה אָמְרִינַן לְקַמָּן. וְאַל תִּתְמַהּ, שֶׁהֲרֵי לָגִין טָמֵא טֻמְאַת שִׁבְעָה וְהַמַּשְׁקִין טְהוֹרִין [אֹהָלוֹת פ"ה מ"ד]:

יז וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת וְתֵימַהּ דְּאִם כֵּן אֲפִלּוּ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה נַמִּי, דְּהָתָנַן אִם אָמַר הִפְרַשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית קֹדֶשׁ נֶאֱמָן. וְתֵרְצוּ דְּהָכָא מַיְרֵי שֶׁיְּחֵדוּ לִנְסָכִים כְּשֶׁיְּצָטָרֵךְ מִמֶּנּוּ, אֲבָל הָתָם מַיְרֵי שֶׁכְּבָר הִקְדִּישׁוּ לְכָךְ:

משנה ה

יח **וְלִפְנִים**. יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּלֹא תְּנַן כְּמַדְתָּן לְכָל רוּחַ כְּדִתְנַן בִּשְׁאָר דּוּכְתֵי. וְנִרְאֶה בְּעֵינַי שֶׁכֵּן הָיוּ מוֹכְרֵי הַקְּדֵרוֹת חוֹנִים וְשׁוֹכְנִים בְּאוֹתוֹ מָחוֹז שֶׁהַדֶּרֶךְ שֶׁמִּמֶּנָּה לִירוּשָׁלַיִם עוֹבֵר עַל הַמּוֹדִיעִית, וְאִלּוּ לְרוּחַ אַחֶרֶת לֹא הָיוּ מְצוּיִין מוֹכְרֵי קְדֵרוֹת:

יט **וְלִפְנִים**. הָא מוֹדִיעִית עַצְמָהּ לֹא מְהֵימָן. וּמוֹקֵי בַּגְּמָרָא כְּשֶׁהַקְּדֵר וְהֶחָבֵר שְׁנֵיהֶם נִכְנָסִים אוֹ שְׁנֵיהֶם יוֹצְאִין. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שְׁנֵיהֶם נִכְנָסִין, דְּיִמְתִּין עַד שֶׁיִּהְיֶה מִן הַכְּרֵךְ וְלִפְנִים. אִי נַמִּי כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם יוֹצְאִים, הוֹאִיל וּמְצָאוֹ לִפְנִים וְשָׁם לֹא לָקַח מִמֶּנּוּ, לֹא יִקַּח עוֹד. וְכָל שֶׁכֵּן קַדֵּר נִכְנָס וְחָבֵר יוֹצֵא, הוֹאִיל וְסוֹף הַקַּדֵּר לִכָּנֵס לִפְנִים יַחֲזוֹר הֶחָבֵר הַצָּרִיךְ לִקַּח וְיִקַּח:

כ **כְּלֵי חֶרֶס**. כֵּלָּהּ מַתְנִיתִין אַחֹמֶר בַּתְּרוּמָה מִבַּקֹּדֶשׁ קַאֵי, וְהָכִי תְּנֵי בַּגְּמָרָא, נֶאֱמָנִים בִּכְלֵי חֶרֶס הַדְּקִים לַקֹּדֶשׁ:

כא **וְלַחוּץ**. הָא מוֹדִיעִית כְּלִפְנִים. וּמוֹקֵי בַּגְּמָרָא בְּקַדֵּר יוֹצֵא וְחָבֵר נִכְנָס, פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהַקַּדֵּר לֹא יַחֲזֹר עוֹד לַאֲחוֹרָיו, וְאִם לֹא עַכְשָׁיו יִקַּח אֵימָתַי:

משנה ו

כב **נֶאֱמָנִין**. וְלַקֹּדֶשׁ נֶאֱמָנִין, אֲבָל לֹא לַתְּרוּמָה, דְּכֻלָּהּ מַתְנִיתִין אַחֹמֶר בַּקֹּדֶשׁ מִבַּתְּרוּמָה קַאֵי, וּבְהֶדְיָא שָׁנִינוּ בַּתּוֹסֶפְתָּא נֶאֱמָנִין עַל טָהֳרַת חַטָּאת וְאֵין נֶאֱמָנִין עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה. וְהַאי חַטָּאת בְּשַׂר קֹדֶשׁ וְלֹא אֵפֶר חַטָּאת. רַשִׁ"י. וְעַיֵּן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כג וּמִיהוּ בְּדַקִּים הֲצָרְךְ לְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, דְּכָל יָחִיד וְיָחִיד נִסְכּוֹ בְּבֵיתוֹ, לָכֵן הוֹסִיפוּ לָהֶן טָהֳרָה לִיחִידִים מִגְּבוּל מוֹדִיעִית. אֲבָל בַּעֲלֵי הַלִּשְׁכָּה הַמְסַפְּקִים נְסָכִים לַצִּבּוּר דַּי לָהֶם בַּנִּכְנָסִים לְחוּץ הָעִיר, וּלְשָׁם בִּלְבַד הֶאֱמִינוּם עַל הֶחָבִיּוֹת. אִי נַמִּי יְחִידִים צְרִיכִין לְדַקִּים אַף לְבִשּׁוּל שַׁלְמֵיהֶם יוֹם יוֹם. רַשִׁ"י:

כד וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּל מְטַהֲרִין עַצְמָן וְעוֹלִין לָרֶגֶל. טַעֲמוֹ דִּפְשִׁיטָא דְּהַהוּא קְרָא אֵינוֹ אֶלָּא אַסְמַכְתָּא, וְאִי לָאו דְּהַכֹּל מְטַהֲרִים לֹא הָיוּ עוֹקְרִין לְגֵזֵרָתָן שֶׁגָּזְרוּ בְּעַם הָאָרֶץ, וְלֹא הָיוּ דּוֹרְשִׁים הַאי אַסְמַכְתָּא לְטַהֲרָם בָּרֶגֶל:

משנה ז

כה גְּמָרָא. וּמִשּׁוּם הָכִי בְּטָהֳרַת הָעֲזָרָה מוֹדֶה דְּמְטַהֲרִין, דְּהָא לֹא פָּלֵיג אֶלָּא בַּחֲמִישִׁי:

משנה ח

כו וּבְכֹהֲנִים אֲיֵרִי, הַהוֹלְכִים לַהֵיכָל לְהִשְׁתַּחֲווֹת, דְּאִלּוּ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ רְאוּיִין לֵילֵךְ אֶלָּא בְּעֶזְרַת כֹּהֲנִים לְצָרְכֵיהֶם. רַשִׁ"י:

כז **וּבַמְּנוֹרָה**. בַּגְּמָרָא מוּכָח דְּלֹא גָּרְסִינַן [מְנוֹרָה], מִשּׁוּם דְּתָמִיד הֶאָמוּר בַּמְּנוֹרָה לֹא יוֹמָם וְלַיְלָה קָאָמַר אֶלָּא מִלַּיְלָה לְלַיְלָה. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

כח **וּתְטַמְּאוּהוּ**. אַף עַל גַּב דְּצַפּוּיוֹ בָּטֵל לְגַבֵּיהּ, דְּרַחְמָנָא קָרֵיהּ עֵץ כִּדְכְתִיב [יְחֶזְקֵאל מא] הַמִּזְבֵּחַ עֵץ וְגוֹ' וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', וּכְלֵי עֵץ הֶעָשׂוּי לְנַחַת נַמִּי לֹא הֲוֵי. דִּכְתִיב [וַיִּקְרָא כד] הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר, מִכְּלָל דְּטָמֵא. מְלַמֵּד שֶׁמַּגְבִּיהִין אוֹתוֹ וּמַרְאִין בּוֹ לְעוֹלֵי רְגָלִים לֶחֶם הַפָּנִים וְאוֹמְרִים לָהֶם רְאוּ חִבַּתְכֶם לִפְנֵי הַמָּקוֹם, סִלּוּקוֹ כְּסִדּוּרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר [שְׁמוּאֵל א כא] לְשׂוּם לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ. גְּמָרָא:

כט וְקַשְׁיָא לִי דִּלְמַאי צָרִיךְ לְזֶה, דְּהָא מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא מִקְשֶׂה דַּאֲבָנִים וְסִיד כוּ' וַהֲרֵי הוּא כִּשְׁאָר חוֹמַת אֲבָנִים שֶׁלֹּא מָצְאנוּ בָּהּ טֻמְאָה אֶלָּא הַנְּגָעִים וְלֹא מַגָּעוֹת. וְאֶפְשָׁר דְּהָכִי קָאָמַר, אִלּוּ הָיָה מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת כְּמוֹ בֵּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אִי נַמִּי אִם לֶעָתִיד יֵעָשׂוּהוּ מֹשֶׁל נְחֹשֶׁת, יִהְיֶה דִּינוֹ גַּם כֵּן שֶׁלֹּא יִהְיֶה טָעוּן טְבִילָה, מִדְּקָרָאוֹ מִזְבַּח אֲדָמָה, וְאִי לָאו הָכִי הֲוֵי טֻמְאָה מִפְּנֵי צִפּוּיוֹ:

ל דְּדוּמְיָא דְּשֵׂק בְּעִינַן, דְּמִטַּלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן, כִּדְיָלִיף בַּגְּמָרָא מִקְּרָא:

לא מַשְׁמַע דְּאִי לָאו מְצַפִּין הֲוֵי טֻמְאָה וְכוּ', וְהָדַר קָאָמַר וַהֲוֵי כְּלֵי עֵץ דְּמַשְׁמַע דְּמִשּׁוּם כָּךְ הֵם טְהוֹרִין וְלֹא מִשּׁוּם הַצִּפּוּי. וּבַגְּמָרָא רַבָּנָן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קָאָמְרֵי מַאי דַּעְתָּךְ, מִשּׁוּם דְּמְצַפִּין מִבְּטָל בָּטֵל צִפּוּיָן גַּבַּיְיהוּ. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י מַאי דַּעְתָּךְ, דְּיָלְפִית טַעֲמָא מִדְּקָרֵינְהוּ אֲדָמָה, הָא לָאו הָכִי טְמֵאִין אַף עַל גַּב דַּעֲשׂוּיִין לְנַחַת מִפְּנֵי שֶׁהֵם מְצֻפִּין וּבָעֵי לְמֵימַר שֶׁהַצִּפּוּי מִבְּטֵלָן וַהֲוָה לֵיהּ כִּכְלֵי מַתָּכוֹת, מִבְּטָל בָּטֵל צִפּוּיָן לְגַבַּיְיהוּ דְּרַחְמָנָא קָרָא עֵץ לְכוּלְהוּ, וּבְלָאו הַאי קְרָא נַמִּי לֹא מְקַבְּלֵי טֻמְאָה. עַד כָּאן. וְלִדְבָרָיו הַאי מִפְּנֵי שֶׁהֵן כוּ' הוּא נְתִינַת טַעַם לְדִבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאִצְטְרִיךְ לִקְרָא מִשּׁוּם דְּאִי לָאו הָכִי סְבִירָא לֵיהּ דַּהֲווּ טְמֵאִין, וְטַעְמֵיהּ מִפְּנֵי שֶׁהֵם מְצֻפִּין, וּמַאי דְּמִהַדְּרֵי רַבָּנָן אֵינוֹ אֶלָּא בְּכֹחַ הַמַּאֲמָר וּכְמַתְמִיהִין מִפְּנֵי שֶׁמְּצֻפִּין קָאָמְרֵתְ אָתְמְהָה הָא בָּטֵל גַּבַּיְיהוּ. וְזֶה שֶׁכָּתַב הָר"ב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם הֵינוּ שֶׁהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כְּלִישְׁנָא בַּתְרָא כוּ'. (עַיִן שָׁם בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב בְּשֵׁם הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה כְּמַשְׁמָעוּת תְּחִלַּת לְשׁוֹן הָר"ב דְּעַל יְדֵי הַצִּפּוּי הֵם טְהוֹרִין, וּמַסִּיק) וְדִבְרֵי הָר"ב סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה, דִּתְחִלַּת דְּבָרָיו דְּטַעֲמָא דְּטְהוֹרִין מִפְּנֵי הַצִּפּוּי, וְסוֹף דְּבָרָיו דְּטַעֲמָא שֶׁהֵן כְּלֵי עֵץ הֶעָשׂוּי לְנַחַת: